

### הכרעת דין

בפניי קבילה כנגד שתי תלמידות בבית הספר לעבודה סוציאלית. במסגרת הקורס "סוגיות בעבודה עם בני נוער" היה עליהן להגיש עבודת סיכום בכתב. מבדיקת העבודה שהגישו הנקבלות עלה כי העבודה כולה מועתקת, למעט מספר פסקאות בהן נעשה שינוי מגוף יחידי לגוף רבים, מעבודה שהוגשה שנה קודם לכן על ידי תלמידה אחרת. בכך עברו הנקבלות, כך נטען בקובלנה, עבירות של הונאה בעבודה והפרת הוראות (לפי סעיפים 29.3 ו-29.4 לתקנון המשמעת – סטודנטים (תשס"ח) בהתאמה).

הנקבלות מכחישות שהן ביצעו את העבירות שיוחסו להן, אם כי הן מודות בעובדות באופן חלקי. לדבריהן, טעות אנוש היא שהובילה לכך שהן שלחו את העבודה המועתקת למרצה, במקום את העבודה אותה כתבו בעצמן. לגרסתן, העבודה אותה שלחו הועברה אליהן על ידי הכותבת המקורית שלה (להלן: "התלמידה י"), כדי שיוכלו ללמוד כיצד כותבים עבודה טובה (שכן עבודה זו זכתה בציון גבוה מאוד ובשבחים ממרצת הקורס). עבודה זו נשמרה על המחשב של הנקבלת 2 תחת שם הקובץ "עבודת סיכום נוער". ביום מסירת העבודה, ה-30 במרץ 2011, לא יכלו הנקבלות להגיע לאוניברסיטה ועל כן ביקשו מחברתן, תלמידה בבית הספר לרפואת שיניים, שתדפיס עבורן את העבודה ותגיש אותה בשמן. למטרה זו שלחה הנקבלת 2 את הקובץ של העבודה המועתקת למייל של החברה וביקשו ממנה להכין גם שער ותוכן עניינים, שכן הן נוהגות להכין שער ותוכן עניינים בקובץ נפרד מהקובץ של העבודה עצמה. לדברי הנקבלות, מקור הטעות היה השם הדומה אותו נתנו לקובץ של עבודתן המקורית ("עבודת נוער") ולעבודה שמסרה להן י' ("עבודת סיכום נוער"). במקום לשלוח את הקובץ של העבודה שהן כתבו בעצמן, "עבודת נוער", שלחו בטעות את "עבודת סיכום נוער", כלומר, את העבודה אותה קיבלו מ-י' לצורך לימוד. מכאן גם שלא העתיקו ולא התכוונו להונות.

חודש לאחר הגשת העבודה, בשבת ה-30 באפריל 2011, שלחו הנקבלות אימייל למרצה בקורס ובו הן מביעות חשש ודאגה לנוכח העובדה שהן גילו שהוזן להן ציון נכשל בקורס. במייל זה הן מציינות שהן לא מבינות את הסיבה לכך ומבקשות להיפגש עמה. באותו הערב השיבה להן המרצה שהן יוכלו להיפגש יומיים לאחר מכן, ביום שני ה-2 במאי, מבלי לציין את הסיבה לכישלונן בעבודה. בפגישה, שעל תוכנה העידו הנקבלות ושאינ מחלוקת לגביה, הבהירה המרצה לנקבלות שעבודתן זהה לעבודה שהוגשה שנה קודם לכן ועל כן פסלה אותה ואף הגישה נגדן תלונה משמעתית. למרות שבתחילה לא הבינו את פשר טענת ההעתקה,

למראה העבודה, הבינו הנקבלות את שאירע והסבירו למרצה את מקור הטעות. המרצה אמרה להן שמאחר והנושא כבר הועבר לעדת המשמעת של האוניברסיטה אין עוד ביכולתה לעשות דבר.

התרחשות האירועים האמורה בין המרצה לבין הנקבלות נמסרה מפיהן של הנקבלות בעדותן ולא מפיה של המרצה. זאת, לפי שהמרצה נמצאת בשבתון והיא לא הועדה, בהסכמת הצדדים. הקובל אינו חולק על גרסה זו אם כי אין ספק שהמרצה עמדה על הגשת הקבילה כנגד הנקבלות, כפי שעולה מהמכתב אותו כתבה למזכירה האקדמית ביום ה-22 במאי ובו היא מדווחת על ההעתקה (ת-1). לפיכך, אני קובע שהנקבלות מסרו את גרסתן זו כבר במפגש הראשון שלהן עם המרצה. בגרסה זו דבקו הנקבלות גם בהמשך הדרך בכל מגעיהן עם גורמי האוניברסיטה. כפי שנראה בהמשך, אני סבור שיש לתת משקל לכך שהנקבלות מסרו אותה גרסה כבר בשלב מוקדם של גילוי דבר החשד כנגדן.

בסמוך לאחר המפגש עם המרצה בו נודע להן דבר החשד כנגדן נפגשו הנקבלות גם עם ראש תוכנית התואר הראשון בבית הספר לעבודה סוציאלית, פרופ' עדית וייס-גל, ובה הסבירו לה את המצוקה בה הן מצויות. גם בפגישה זו חזרו על גרסתן. מייד לאחר הפגישה שלחו למרצה ולפרופ' וייס-גל את העבודה שלטענתן כתבו באופן עצמאי ושאותה התכוונו לשלוח לכתחילה, אלא שבשל טעות לא שלחו. מייל מהשעה 4:28 בצהרי ה-2 במאי (נ-4) מאשר כי הנקבלות אכן שלחו למרצת הקורס ולפרופ' וייס-גל עבודה אחרת, בנושא "השפעת גירוי הורים על המתבגרים" אותה כתבו לדבריהן באופן מקורי (העבודה מסומנת ת-4).

כבר עתה אקדים ואומר כי החלטתי לזכות את הנקבלות מהאישום כנגדן לאור הספק שהתעורר בליבי שהן התכוונו להונות. זאת, למרות הראייה הישירה העומדת כנגד הנקבלות, והיא שהן אכן הגישו עבודה המועתקת רובה ככולה מעבודה שהוגשה בשנה שלפני כן. במיוחד עומדת כנגדן העובדה שפרק המבוא והסיכום בעבודה אותה שלחו למרצה נכתבו בלשון רבים, למרות שהעבודה המקורית נכתבה והוגשה בלשון יחיד. גוף העבודה, לעומת זאת, נכתב בגוף יחיד. בכך, הרחיב וטען הקובל בסיכומיו, ניתן לומר שנסתם הגולל על ניסיוןן של הנקבלות לטעון ששלחו את הקובץ אותו קיבלו מהתלמידה 'י' כמות שקיבלו אותו, בטעות. לו היו שולחות את הקובץ בטעות, טען הקובל, היה על העבודה כולה להיות בלשון יחיד, כפי שהיא נכתבה והוגשה בשנה שעברה, ולא בלשון רבים. שינוי הגוף מיחיד לרבים במבוא ובסיכום, טוען הקובל, מעיד על כך שאין המדובר במשלוח קובץ בשוגג, אלא בכוונה להונות.

הנקבלות טוענות שאין הן יודעות מה הסיבה לשינוי מגוף יחיד לגוף רבים במבוא ובסיכום וכי כך קיבלו את הקובץ מהתלמידה 'י'. בין הקבילה לנקבלות התגלעה מחלוקת בנוגע

למשמעות העבודה שהתלמידה י' לא הועדה. כל אחד מן הצדדים גלגל את האחריות לכך לפתח חברו וטען כי על הצד השני היה להזמין אותה לעדות. אתחיל ואומר שאמנם טבעי היה שהנקבלות יזמנו את התלמידה י' לעדות לפי שבידיה, לדבריהן, לחזק את גרסתן כי היא שלחה את העבודה כשהיא כתובה בגוף רבים ולא בגוף יחיד. אני תמה מדוע נמנע בא כוחן של הנקבלות לזמן אותה לעדות. עם זאת, איני סבור שבכישלון זה יש כדי להפריך את סבירות גרסתן של הנקבלות. ראשית, הסנגור העלה את הטענה שהנקבלות קיבלו מאת התלמידה י' את הקובץ כשהוא בלשון רבים כבר בדיון ההוכחות הראשון (בתאריך 15 באוגוסט 2011) וכי י' אינה רוצה לבוא להעיד (עמ' 5 לפרוטוקול) ומכיוון שהיא אינה סטודנטית עוד, אין אפשרות לכפות עליה להגיע. באותו דיון ביקש הסניגור לזמן את י' לעדות והקובל אף אמר כי הוא מבקש לזמן אותה לעדות (עמ' 6 לפרוטוקול). אלא, שאף אחד מן הצדדים לא זימנה לעדות לקראת דיון ההוכחות הראשון ואף לא עשה זאת בדיון ההוכחות השני שהתקיים ב-2 בנובמבר 2011. שנית, אף אם הנטל הראשוני לזמן את י' היה על הנקבלות, הקובל יכול היה להזמין אותה בעצמו כעדת הזמה משהעלו הנקבלות את טענת ההגנה לפיה היא זו ששלחה להן את העבודה כשחלקים ממנה כתובים בגוף רבים.

לאחר שהוגשו סיכומי הקבילה וההגנה גם יחד שלח הקובל בקשה דחופה מבית דין זה לזמן את י' כעדת הזמה. בבקשה זו ציין הקובל כי במהלך פרשת ההגנה עלתה לראשונה הטענה כי העבודה שהתקבלה מ-י' הייתה במקור כתובה בלשון רבים ועל כן יש לזמן אותה להעיד "מטעם בית הדין". הנקבלות התנגדו לבקשה זו מכיוון שטענה הזו, כאמור, כבר עלתה בדיון ההוכחות הראשון שהתקיים בחודש אוגוסט. הקובל יכול היה, אפוא, לזמן את י' לדיון ההוכחות שהתקיים בחודש נובמבר או לבקש דיון הוכחות נפרד. הצדק הוא עם הנקבלות ולא מצאתי לנכון להיעתר לבקשת הקובל לזמן את י' "מטעם בית הדין" בשלב כה מאוחר של ההליך. אזכיר ואומר כי הבקשה נתקבלה רק לאחר שהקובל סיכם בעל פה ולאחר שהנקבלות הגישו את סיכומיהן בכתב. רק במקרים נדירים ביותר ניתן לזמן עדים לאחר הגשת הסיכומים. במקרה שלפני חלפו כששה חודשים מרגע שהתבררה לקבילה טענת ההגנה האמורה ועל הקובל היה לזמן את י' לעדות במהלך תקופה זו, ולא לחכות לשלב כה מאוחר בהליך. יתר על כן, אני תמה מדוע עלתה הבקשה שהעדה תוזמן כעדה מטעם בית הדין ולא מטעם הקבילה, לו סבורה היא שיש בעדות זו הכרח כדי לבסס את האשם. "מקצה שיפורים" כאמור מרע את מצבן הנקבלות ואיני סבור שהיה מקום לאפשר אותו במקרה הנדון.

הקבילה טוענת שהעבודה אותה טוענות הנקבלות שהכינו בעצמן ושאותה שלחו למרצת הקורס ולפרופ' וייס-גל ב-2 במאי אחרי הצהריים הוכנה רק לאחר שהתברר להן שנתפסו. הקובל טען בפניי שהציון "נכשל" הוזן להן עוד ביום חמישי ולכן היו להן ארבעה

ימים (משישי ועד שני) להכין עבודה חדשה במקום זו אותה העתיקו. למרות שבימים אלה לא נאמר להן מפורשות שהתעורר חשד שהעבודה אותה הגישו הינה מועתקת, יכלו להבין זאת מכך שהזון להן ציון "נכשל" ועל כן עמלו במהלך פרק זמן קצר זה על הכנתה של עבודה חדשה אותה יוכלו לשלוח מייד לאחר הפגישה עם המרצה. טענה זו מתבססת, בין היתר, על כך שבמייל שנשלח מאת הנקבלות ב-2 במאי למרצה ולפרופ' וייס-גל ובו שלחו להן את העבודה אותה הכינו ושלדבריהן התכוונו להגיש לכתחילה מופיע תאריך יצירת הקובץ המצורף (הלא היא העבודה השנייה אותה הגישו) כ-30 באפריל וכי הקובץ "שונה לאחרונה" ב-2 במאי אחרי הצהריים (ממש עם שליחת המייל למרצה ולפרופ' וייס-גל). הקובל טוען כי תאריכים אלה תואמים את המועד בו התברר להן שנתפסו (ה-30 באפריל) ואת תאריך הפגישה עם המרצה (ה-2 במאי) בו הבינו שעליהן לשלוח עבודה אחרת כדי לבסס את גרסתן השקריה.

מרביתו של דיון ההוכחות השני (שהתקיים ב-2 בנובמבר 2011) הוקדש לבירור השאלה הטכנית-מקצועית בדבר היכולת להסתמך על התאריכים המצויינים כתאריכי יצירת ושינוי הקובץ. לשם בירור זה זימנתי כעד מטעם בית הדין את מר אריאל בונה האחראי על אבטחת מידע באגף המחשוב של אוניברסיטת תל-אביב. לדברי מר אריאל תאריכים אלה אמנם מעידים כי התבצעו פעולות שונות בקבצים אולם אין לדעת האם תאריכים אלה משקפים את המציאות. כך, למשל, לו מתבצע שינוי מכוון של הזמן הפנימי של המחשב כך שזה לא יתאם את המציאות, הקובץ יופיע כאילו נוצר או נשמר במועד אחר מן הזמן במציאות. הנקבלות טענו בפניי שהן עבדו על מחשבים שונים, הן בביתן והן בספריות, ועל כן יתכן והתאריכים הללו נוצרו כתוצאה מעבודה על מחשבים שהזמנים שלהם אינן מסונכרנים עם המציאות. לדברי המומחה מצב זה אפשרי מאחר ומחשבי האוניברסיטה אינם מסונכרנים באופן קבוע. הנקבלות אף שיתפו פעולה עם המומחה מטעם בית הדין וחשפו בפניו את המחשבים האישיים שלהן כדי שיוכל לאתר בהם פרטי מידע שיוכלו לסייע להן (או להפיל אותן). אלא שלמרות הבדיקה לא נמצא דבר שיכול היה לשפוך אור על מועד יצירת הקובץ.

לטעמי, קיימות מספיק ראיות אשר מגבשות ספק סביר כי העבודה אותה הגישו ב-2 במאי הוכנה במועדה ולא רק בימים שלאחר התעוררות החשד כנגד הנקבלות. ראשית, נושא העבודה המועתקת לא היה בין הנושאים האפשריים לעבודות בשנת הלימודים הנוכחית (נ-6). הרשימה שהוצגה בפנינו כוללת את הנושא של העבודה השנייה ("השפעת גירושי הורים על המתבגר") אך לא את הנושא של העבודה המועתקת. דבר זה הופך את ההעסקה הנטענת למסוכנת ולא סבירה מכיוון שמעיון בנושא העבודה בלבד מתברר מיידית שהעבודה כלל אינה עונה לדרישות של המרצה. סביר יותר שלו רצו הנקבלות להעתיק את העבודה היו לפחות טורחות לשנות מעט את כותרתה כדי שתתאים לאחד הנושאים שהוגדרו באותה שנה. שנית,

העבודה המועתקת הוגשה לאותה המרצה שנה לפני כן ואף קיבלה ציון גבוה, מה שהיה אמור לגרום לנקבלות להבין כי קיים סיכון עצום בהגשת אותה עבודה בשנית. שלישית, בפניי הוצגו פלטי מחשב המעידים על כך שהנקבלות הוציאו ספרים מהספרייה שכולם קשורים בנושא של העבודה השנייה אותה הגישו (נ-7) בנושא "השפעת גירושי הורים על המתבגר". ספרים אלה הושאלו במהלך התקופה בה הגיוני שהכינו את העבודה והוחזרו בטרם מועד ההגשה (בסוף חודש מרץ), ולא בתקופה בה לכאורה, לפי גרסת הקבילה, הכינו את העבודה באופן מזורז כדי לחפות על דבר ההעתקה. לו היו הנקבלות כותבות את העבודה בארבעת הימים בין ה-30 באפריל ל-2 במאי ניתן היה לצפות שדווקא בתקופה זו ישאלו הנקבלות את הספרים הרלוונטיים, ולא היא. בפניי אף הוצגו מסמכים וסיכומים שלטענת הנקבלות הוכנו על ידן מבעוד מועד כהכנה לעבודה (נ-8). רביעית, השתכנעתי באמינותן של הנקבלות. עדותן הייתה סדורה, משכנעת וניכר היה בהן שהן דוברות אמת. כפי שכבר ציינתי, הנקבלות דבקו באותה הגרסה החל ממפגשן הראשון עם המרצה ועם פרופ' וייס-גל ולא שינו אותה לאורך כל ההליך.

המסקנה היא, אפוא, שאל מול הראייה העומדת כנגד הנקבלות – העבודה המועתקת שהן הגישו למרצה באמצעות תלמידה שלישית בה חלק מהעבודה כתוב בגוף רבים במקום גוף יחיד – עומדות ראיות אחרות שיש בהן כדי לעורר ספק סביר בדבר כוונתן על הנקבלות להונות ולהגיש עבודה מועתקת. הגם שמדובר בראייה ישירה ולא בראייה נסיבתית (ובכך אני מקבל את עמדת הקבילה), ניתן לעורר ספק סביר באמצעות ראיות נסיבתיות כאלה אותן מניתי לעיל. מכל האמור אני קובע שקיים ספק סביר שהנקבלות אכן התכוונו להעתיק. קיימות מספיק ראיות התומכות בסבירותה של הגרסה אותה הציגו, לפיה העבודה המועתקת אותה הגישו נשלחה בטעות.

לפיכך, כאמור, אני מזכה את הנקבלות מעבירות של הונאה בעבודה והפרת הוראות לפי סעיפים 29.3 ו-29.4 לתקנון המשמעת – סטודנטים (תשס"ח) (בהתאמה).

ניתן היום, \_\_\_\_\_, בהיעדר הצדדים.

יפורסם ללא שם התלמידות.

---

דר' ישי בלנק

הממונה על המשמעת